

IVO TROŠT:

Ratko Lipovec.

Pripovedka izpod Krima.

(Dalje.)

atko prosi, naj mu pove, kaj sta se pogovarjali jerebiki, potem mu obljubi vse, kar zahteva kosmati junak.

»Dobro!« potrdi. »To me veseli. Prav o tebi se menita še sedaj. Videli sta te, ko si stopil pod tale hrast, ter občudovali sta tvoje močne ude in tvojo zalo postavo. Zato si se jima pa obenem tudi smilil.«

Ratko se začudi.

Divji mož nadaljuje, da sta jerebiki slišali, ko so se pogovarjale gozdne vile, da morajo Ratka ujeti in zavesti s seboj v globino gozda, ga tam zapreti v svoj skrivnostni dom, da se nikdar več ne vrne v očetovo hišo k jezeru.

Njih mati in kraljica namreč noče, da bi hodil Ratko v gozd žvižgat in prepevat, zakaj s tem zmoti nje mnogoglavo družino tako, da kar brenče v njegovo bližino. Tega mora biti konec.

»Hml!« se zadovoljno začudi mladenič in pripoveduje, da je res že večkrat videl tiste bele žene, ki so smukale skrivaje okolo njega za drevesnimi debli, da so poslušale njegove pesmi, ki jih je prepeval za kratek čas pod košato bukvi. In če je začel žvižgati tako lepo in razdražljivo, kakor da bi piskal na devet srebrnih piščali obenem, so se gozdne vile kar strinjale v kolo, da bi plesale sredi gozda.

»Prav s tem jih dražiš!« reče divji mož.

»Jaz pojem in žvižgam za svoj kratek čas tako, kakor znam. Ali ne delajo tudi drugi tako? Kdo mi more to prepovedati, če ni prepovedano tudi drugim? Kaj pa če jaz zajamem katero tistih nežnih bitij in ga zvabim na svoj dom, kjer mi bo gospodinjala in stregla? Moj ded je tudi...«

»Stoj, Ratko! To bi bila tvoja nesreča. Strašna predrznost je že sama taka misel. Ali nisi še slišal: svilen trak in konopna vrv se ne družita nikoli. Razlika med nami in vami je tolika, kakor med teboj in tvojega očeta najpametnejšim konjem.«

Mladenič rad pritrdi temu modrovanju, a pristavi takoj prav odločno: »Potem ostanimo vsak zase!«

»Dobro! Ti torej ne smeš siliti v gozd — v kraljestvo vil in drugih bitij, ne smeš tukaj prepevati in žvižgati, pa te tudi vile ne bodo več

zalezovale. S tem je obenem odvrnjena nevarnost, da bi te zvabile s seboj!»

Ratko se zdrzne nevoljno: »Kaj, v gozd da bi ne smel? Velika je ta zahteva, divji mož! Samo to ti rečem: Bomo videli, kdo mi bo branil!«

Divji mož zmaje z glavo, da mu je mogočno zavalovila kodeljasta brada, in odrine po svoji poti v goščavo.

Zamišljen se odpravi tudi Ratko po svojem delu, ki se mu pa danes nikakor ni hotelo posebno odlegati; preveč so ga razburili dogodki z divjim možem. Vendar spravi na kup grmado z mastnim listjem obraslih vej, stopi v najbližjo goščavo, izdere kar s korenino enoletno mladiko vitke jerebike, da je kar zaječala v njegovih rokah, potem se ogleda še za eno, pa položi prvo, potem drugo na tla ter uvije iz obeh močno trto, ki z njo poveže grmado okleščanja, da bo pozimi potrebno žerilo drobnici. Ob tem delu se je nehote domislil, da posnema divjega moža, kako si iz goli, debele kot moška noga, lušči kar s prsti in zobmi — seženj dolg zobotrebec; Ratko je z enako spretnostjo komaj uvijal jerebikove trte.

Z lahkoto zadene potem butaro na pleča in jo vleče proti domu. Komaj je čakal, da bi srečal očeta in mu povedal zaradi čebel in travnika ob jezeru.

Bratje so se mu smejali in ga nazivali bahača, ker se divji mož prikazuje samo še plašnim starim ženicam in gozdna vila je samo še duh, ki vznemirja nedolžne otroške dušice pozimi pri topli peči, kjer jim dobra babica pripoveduje pravljice in pripovedke iz tistih časov, ko so ljudje še verovali v take prikazni. Ratko je pa vedel, da so mu bratje nevoščljivi, ker ne morejo doseči niti polovice tega, kar doseže on brez truda. Ni se jim maral postavljati po robu; opozoril je le na dokaz o divjem možu v gozdu, kjer leži kup trsak, ki jih je pustil, ko je izdelal zobotrebec. Kdor ne verjame, naj gre gledat, kaj takega človek ne dovrši za kraljevsko nagrado. Zaradi medveda je rekel, da bi bilo vredno ga počakati. Medu je letos obilo. Zato je škoda, da bi si kosmatinec z njim mastil brke. Ali ni bolje, če pride o Božiču na mizo v medeni posodi? Ako pa ne bo medveda, tudi ne bo z njim nobenega posla; med pa le ostane. In travnik, če se preorje, ne bo nič slabši zaradi tega, čeprav ni v njem črvov. Toda če so pod zemljo črvi, ne bo oranje koristilo le travniku, marveč tudi gospodarju.

Zvečer sta se postavila Ratko in oče s cepci za ulnjak, a bratje so se skrili varno le v skedenj za vrati, ki bi jih medvedu zaprli pred nosom in tiščali z vsemi močmi, da bi ne mogel do njih sladkosnedi šapar.

Komaj je legel mrak na jezersko gladino in so se bližnji hribi črtali od zvezdnatega neba v debelih potezah kot ogromni hrbti nočnih pošasti, je pritaval stric medved iz krimskih goščav. Pot mu je bila prav dobro znana, zakaj ubral jo je naravnost k ulnjaku. Godrnjaje je začel s šapami razbijati panje in si mazati smrček z medom. Tedaj pa dobi s cepcem po hrbtu par gorkih in se takoj postavi na zadnji nogi, da si ogleda neznanega sovražnika. Toda namesto enega cepca sta ga poslej neusmiljeno obdelovala kar dva. Prav nič si ni utegnil kosmatinec ogledovati sovražnikov, zakaj kolikor hitro je mogel ob vsej svoji neokretnosti, je krenil od sladke večerje nazaj proti gozdu. Ratko mu je za plačilo pritisnil še nekaj cepcev na zadnjo plat in oče Lipovec nekaj za večerjo. Stric sladkosnedeč je odnesel tepeno kožo nezadovoljno mrmraje v goščavo. Ko je bil že izginil vsem iz vida, planejo za njim iz varnega zavetja ostali bratje in vpijejo za medvedom, ki je res bežal v gozd in se ni prav nič utegnil ozirati, zakaj menil je, da vpije za njim Ratko in ga podi s cepcem njegov oče.

Potem so se pa bahali Ratkovi bratje, kako so podili medveda. Ratko jih je pogledal postrani in pomilovalno: »Seveda ste ga podili, če je sploh treba poditi medveda, kadar že beži pred kom drugim!«

Oče Lipovec jih je posvaril in popolnoma verjel najmlajšemu sinu vse, kar je pripovedoval o divjem možu. Dokaz je bil očiten: ali ni res prišel medved? Komu pa zaupa kosmatinec svoje nočne pohode, če ne medvedki in mladičem v podzemeljskem domu, odkoder se govorica razširi med sosedi, gozdnimi stanovalci, ki jo pa zopet umejo le sami med seboj. Edino od teh jo je utegnil zvedeti divji mož in od moža Ratko.

Temu razlogu očeta Lipovca se ni upal ugovarjati niti najstarejši sin Janko.

Stari Lipovec je torej zapovedal, da morajo takoj jutri pripraviti plug in brano ter preorati travnik ob jezeru. In res! Za vsako brazdo so se kar belili požrešni ogrci, kakor bi kdo sejal bučno seme za drevesom. Prišle so vrane in kavke ter praznovale na Lipovčevem travniku veselo jesensko gostovanje.

V očiščeno zemljo je velel gospodar vreči ozimno rž.

Sedaj so bili vsi prepričani, da se izvrši tudi prorokovanje za stran hude zime, ko bodo spali na gorkem dobro rejeni polhi, kolikor jih ne ujemo Lipovčeve samostrine. Po poljšjih mastnih bedrcih so se vsem Lipovcem cedile sline. Ratka je pa poleg misli o obilem poljšjem lovu še vznemirjala grožnja divjega moža in pogodba, kakor mu jo je sporočila gozdnih vil kraljica, da namreč ne sme več v gozd.

Dvignila se je v njegovem srcu poleg jeze še divja kljubovalnost: Kdo se drzne njemu prepovedati povratek v gozd? Stisnil je pesti in se hudoval na tihem sam nase, zakaj se ni divjemu možu še odločneje postavil po robu. Zato ga je bilo tudi sram, da ni nikomur povedal, zakaj se jezi in krči pesti, ko mu modro oko vzplava v tihi krimski gozd.

MATIJA PIRC:

Maribor.

2.

o so se naše oči nekoliko napasle te lepote in kra-
sote, je povzel naš prijatelj vodnik zopet besedo.
»Poglejte«, pravi, »kje se je razvilo mesto! Naslanja
se na južni rob Kozjaka in na vzhodni rob Pohorja.
Kozjak zavrača hladnim severnim vetrovom pristop
in provzroča Mariboru jako milo podnebje, tako da
so že stari Avstrijci imenovali Maribor »štajerski
Meran«. Mesto leži samo 274 m nad morjem. Zlasti
lepa in dolga je v Mariboru jesen, ki daje grozdju
prijetno sladkobo, vinom mariborske okolice pa prav poseben sloves.
Tudi zime so pri nas večinoma mile in skoro brez vsake moreče megle.
Nepopisna je lepota spomladi, ko je vse v cvetju. Vendar pa pomlad
spričo vetrov, ki prihajajo iz ogrske nižine, kmalu prehaja v precej
vroče poletje, ki ga pa ne čutimo tako kakor v drugih mestih, ker
smo sredi zelenja.

Maribor se je razvijal prvotno samo na severnem bregu Drave. Njegova lega med reko in hribov-
jem ga je torej ščitila pred sovraž-
niki, zato mu tudi divji napadi
Turkov niso mogli dosti škodovati.
V novejšem času, ko so vse te ne-
varnosti izginile, pa je jelo mesto
segati tudi preko Drave na desni
breg in se vedno bolj razvija kot
središče bogate poljedelske, vino-
rejske, trgovske in tudi obrtne po-
krajine. Danes šteje mesto okolo 30.000 prebivalcev, med katerimi pa
niso všteti Studenci in Pobrežje in nekateri drugi kraji, ki se kar drže

Mestni muzej.